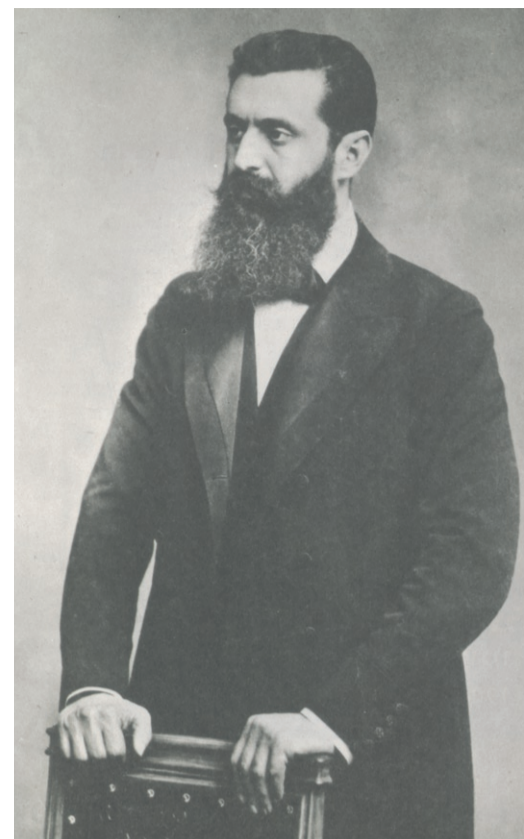

פינה במוזיאון הרצל, שנפתח מחדש בירושלים

בנימין זאב (תיאודור) הרצל (1860-1904)

השבוע, ביום כ' בתמוז,
חל יום הזיכרון הממלכתי
לבנימין זאב הרצל.
התאריך הוא עוד סיבה
לביקור במוזיאון הרצל,
שנפתח מחדש בירושלים

בזכותו. לזכרו

ובמקביל חונך ברוח תנועת ההשכלה, שאפיינה את יהודי מרכז אירופה באותה תקופה.

לאחר מותה הפתאומי של אחותו פאולינה ב־1878, עבר הרצל עם הוריו לווינה שבאוסטריה, שם קיבל בשנת 1884 תואר דוקטור למשפטים. הוא עבד במשך תקופה קצרה במקצוע זה בווינה ובנצלבורג, אך לאחר שנה החליט להתמסר לאהבתו הגדולה: הפתיחה.

בשנת 1891 היה הרצל לכתב (רפורטר) בפריז של העיתון הווינאי החשוב "נוייה פראיה פרוסה". במהלך עבודתו נחשף לאווירה האנטישמית, ההולכת ומתגברת בצרפת, והתחיל לחפש דרכים להתמודדות עם השאלה היהודית. בשלב מסוים הוא שקל לפעול למען המרת דת המונית של בני הדור הצעיר, ובכך לפתור אחת ולתמיד את הבעיה היהודית; אך עד מהרה התייאש מרעיון זה.

בשנת 1894 נכח הרצל במשפטו של אלפרד דרייפוס, קצין יהודי מתבולל בצבא הצרפתי, שהאשימו אותו בכגינה על לא עוול בכפו (בלי שעשה זאת).

הרצל הודעוץ מההמון הפריזאי, שקרא "מוות ליהודים!" מחוץ לבית המשפט. אווירה אנטישמית זו גרמה לו לחשוב מחדש על בעיית היהודים.

שחקן צעיר, המתבקש לגלם את דמותו של הרצל. כמו כן מציע המוזיאון מגוון רחב של פעילויות חינוכיות, הפוללות סדנאות, סיורים מודרכים וימי עיון; סיורים מודרכים בקברו של הרצל, בחלקת גדולי האומה ובבית העלמין הצבאי, וסיורים המשלבים ביקור באתרים נוספים בירושלים.

המוזיאון שם לו למטרה לחבר בין הרעיונות של הרצל מלפני מאה שנה, לבין ההווה, כדי "להבטיח עתיד יהודי בעל ערכים, חזון ומעוף". לשם כך מציע המרכז כמה תוכניות לימוד, המיועדות לתלמידים ולאנשי חינוך, לחיילים, לסטודנטים, לצעירים מהתפוצות, לעולים חדשים, וכן לציבור הרחב, המבקש להעמיק את הפרותו עם המפעל הציוני.

המוזיאון מציע גם אתר אינטרנט מושקע, שכולל הסבר מקיף על המוצגים; רשימה של קורסים, סדנאות ופעילויות; תמונות רבות מחייו של הרצל; מדור מיוחד לילדים; מאגרי מידע עשירים בנושא הציונות, ועוד.

הרצל - ביוגרפיה

מתוך האתר הזה לקחנו את הביוגרפיה המקוצרת של חוזה המדינה: בנימין זאב (תיאודור) הרצל נולד ב־2 במאי 1860 בבורגשט שבהונגריה, להוריו זאנטי ויעקב. הוא גדל בבית אמיד, קיבל חינוך יהודי בסיסי,

נכון שהרעיון החדשני, שלפיו היהודים צריכים לחיות במדינה משלהם כבר נישא באוויר במאה ה־18, אבל מי שהפך את הרעיון הזה לתנועה לאומית, שסחפה אחריה עשרות אלפי יהודים, היה אחד: בנימין זאב הרצל. על כך זכה לכינוי: חוזה המדינה. לאחרונה נפתח בהר הרצל שבירושלים "מוזיאון הרצל" המחודש, המציג את פועלו של חוזה המדינה באמצעים חדישים ומרשימים, שיכולים לדבר הן לדור הצעיר והן למבוגר.

הביקור במוזיאון מלווה את הרצל במסעותיו, הרעיוניים והממשיים, להגשמת החזון שלו. הוא כולל מופע אורקולי מרשים, הנמשך כשעה, ומראה לצופים את הניתוח מלא ההשראה (אינספירציה) של הרצל על מצבם של היהודים.

המבקרים במוזיאון יכולים להתרשם מהנושאים שהעסיקו את הרצל לפני למעלה ממאה שנה: הזהות היהודית; האנטישמיות; היחס אל הקהילה היהודית מצד החברה הסביבה; המשמעות של ארץ ישראל והדמות של המדינה היהודית. נשמע מופר? אכן, רוב הנושאים שהרצל עסק בהם מעסיקים אותנו עד היום, והמוזיאון מציע מבחר פעילויות לימודיות סביבם.

התמונות והמסמכים הרבים הנוגעים לחייו של הרצל מוצגים במוזיאון על גבי מסכים אורקוליים חדשניים. לצדם יש גם סרט עכשווי, המספר על

הרצל אמר

אתר האינטרנט של המוזיאון מביא ציטוטים מתוך "מדינת היהודים", החיבור המפורסם, שבו הציג הרצל את הקוזון הציוני שלו. לפניכם כמה מהציטוטים הללו, שגם היום, כמאה שנה אחרי שנכתבו, נראים אקטואליים ונכונים:

● "עם אחד אנחנו – אויבינו ליכדו (איחדו) אותנו בעל כורחנו (נגד רצוננו). שוב ושוב אירע (קרה) כך במהלך ההיסטוריה. המצוקה קושרת את גורלנו ומאחדת אותנו, ולפתע אנו מגלים את פוננו. כן, אנחנו חזקים דיינו כדי להקים לנו מדינה, מדינה למופת (לדוגמה)".

● "שאלת היהודים קיימת. סרח עודף (משהו רע שנשאר) הוא מימי הביניים, ועמי תרבות, במיטב רצונם, לא יכלו להיפטר ממנו. [...] שאלת היהודים קיימת בכל מקום שהם נתונים שם במספר רב. [...] בבואנו שמה (כאשר אנחנו באים לשם) תחלנה (יתחילו) הרדיפות".

יש גם כמה ציטטות, שמראות שלהרצל היו גם טעויות, או לפחות אמונות שהיום נראות כליכד נאיביות (תמימות):

● על השפה העברית: "אולי יחשבו רבים כי הסרון לשון אחת לכולנו יהיה לנו למכשול (ההפך מהצלקה). הן לא ייתכן כי נדבר איש עם רעהו עברית. מי מאתנו יודע עברית במידה מספקת לבקש פרטים לנסיעה ברכבת? אין אתנו איש כזה. ובכל זאת, פשוט הדבר מאוד: כל אדם ידבר את לשונו".

● על הצבא: "מדינת היהודים אמורה להיות מדינה נייטרלית. אין היא זקוקה אלא לצבא קבע, שיהיה מצויד בכל אמצעי הלחימה המודרניים – לשמירת הסדר כלפי חוץ וכלפי פנים".

● על דת ומדינה: "ובכן, האם תהיה לנו תיאוקרטיה (שלטון הדת)? לא! האמונה אכן מלכדת אותנו, ואילו המדע עושה אותנו חופשיים. על כן לא ניתן כלל למגמות תיאוקרטיות של אנשי הדת שלנו להקים ראש. אנו נרע להחזיקם בבתי כנסת שלהם, כשם שנחזיק את צבא הקבע במחנות צבאיים. [...] אבל לא להם להתערב בענייני המדינה".

הרצל ואמו ז'אנט

הילד תיאודור הרצל

מביאים את ארונו של הרצל לקבורה בירושלים

בשנת 1897 פיסס הרצל את הקונגרס הציוני הראשון בפאזל שבשווייץ, שם הוקמה ההסתדרות הציונית העולמית, והרצל נבחר לנשיא שלה. בשנה זו הוא גם ייסד את עיתונו הציוני "די וולט".

בקונגרס הציוני השישי ב-1903, העלה הרצל את "תוכנית אוגנדה" – הצעה ליישב יהודים באוגנדה. בשל ההתנגדות הקשה לתוכנית, ויתר עליה הרצל והמשיך להיפגש עם מנהיגים בעולם ולפעול למען קידום התנועה הציונית. אבל נראה שההתנגדות לתוכנית אוגנדה השפיעה על מצב בריאותו, שהלך והורע, וכעבור כשנה, ביולי 1904, הביא למותו בעיירת מרפא באוסטריה.

בצוואתו ביקש הרצל להיקבר במדינת ישראל; ואכן, באוגוסט 1949 הועברו עצמותיו לירושלים, ונקברו בהר הרצל, הנקרא על שמו.

איזה פרלמוטר

חדר הרצל במוזיאון הרצל

הרצל התחיל להבין, שהשאלה היהודית מחייבת פתרון לאומי ופוליטי. הוא חשב שרק על-ידי הקמת מדינה לעם היהודי, תיפתר מצוקת (הבעיה הקשה של) היהודים ותיעלם האנטישמיות. את קוזונו החדש הוא הציג בחיבור שקרא לו "מדינת היהודים". החיבור התפרסם בפברואר 1896 ועורר ויכוח סוער: האליטה היהודית המשכילה דחתה את תוכניתו של הרצל, הן בגלל סיבות אידיאולוגיות והן בגלל סיבות מעשיות. ההמונים היהודים דווקא התלהבו מהרעיון וראו בהרצל "משה רבנו מודרני".

מעורר מההצלחה, התחיל הרצל לפעול במרץ להגשמת הרעיון. הוא ניהל מגעים דיפלומטיים כדי להשיג צ'רטר (רשות מהסולטן העות'מני ליישב יהודים בארץ ישראל), כי האמין שיש להשיג הפרה בין-לאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ ישראל, לפני שמתיישבים בה.